

Homilie op de 8ste zondag door het jaar C in O.L.Vrouw Assebroek (26-02-2022)

Lezingen: Sirach 27,4-7; 1 Korintiërs 15,54-58; Lucas 6,39-45

Broeders en zusters,

We zijn de voorbije dagen geschokt door de brutale inval van Rusland in Oekraïne. Wat daarbij opvalt, is de retoriek die gebruikt wordt en de leugens die verteld worden om de aanval en de agressie goed te praten. Meer nog, wat vooral opvalt, is de tegenstelling tussen de woorden die men spreekt en de daden die men stelt. Enkele voorbeelden: Oekraïne begaat een 'genocide' tegen de Russisch sprekende burgers; de leiders van Oekraïne bezondigen zich aan neo-Nazi-praktijken, en dat terwijl de president van Oekraïne een jood is! Het Westen bedreigt Rusland, en dat terwijl Rusland al meerdere keren stukken van buurlanden heeft ingelijfd. Jullie zijn de agressors, wij zijn het slachtoffer, zeggen de Russische leiders, wij zijn voor een diplomatieke oplossing; we doen alleen maar militaire oefeningen; we trekken onze troepen terug, en dat terwijl ze Oekraïne van alle kanten omsingelen met een steeds grotere troepenmacht, en het land midden in de nacht binnenvallen. Woorden, woorden, woorden; leugens, leugens, leugens. Geloof niet in hun woorden, maar kijk naar hun daden.

Dat doet me denken aan de woorden van Jezus Sirach in de eerste lezing van vandaag. Hij zegt: "In het spreken ontdekt men het boze van de mens", en verder "Prijs daarom geen mens voordat hij gesproken heeft, want eerst op grond daarvan kan men een mens beoordelen". De wijze auteur van dit boek nodigt ons uit om aandachtig en kritisch te luisteren naar de taal die iemand spreekt. Als die taal voortdurend anderen beschuldigt, leugens vertelt over de bedoelingen van anderen en over de eigen plannen om die andere eronder te krijgen, dan is dat het spreken van een boze mens. De Russische leider is een slechte mens: zijn taal verraadt hem. Of zoals Jezus zegt: "waar het hart van vol is, loopt de mond van over". Het hart van de Russische leider is vol machtsdrang, hij wil het oude groot-Rusland opnieuw herstellen, hij wil alle omringende landen aan zijn wil onderwerpen, desnoods met geweld en bloedvergieten. Het hart van de Russische leider is vol van haat tegenover hen die zijn plannen dwarsbomen. En dit komt tot uiting in de agressieve toon van zijn spreken. Dat is een eerste les die we vandaag meekrijgen, en die gaat over de woorden die de mens spreekt. Luister kritisch en aandachtig naar hoe een mens spreekt. Wees niet naïef en geloof niet alles wat hij zegt. Want hij kan een leugenaar zijn. Hij kan een mooiprater zijn, maar met een verborgen agenda.

En een tweede les heeft te maken met ons oordeel over de daden van een mens. Jezus van Nazareth wist al dat men een boom aan zijn vruchten kent. Een goede boom brengt geen slechte vruchten voort, en een slechte boom brengt geen goede vruchten voort, zegt Hij. Dit beeld heeft het over de daden van de mens. Een goede mens kun je kennen aan de goede daden die hij stelt, en een slechte

mensen aan de slechte daden die hij stelt. Dat geldt ook voor regeringsleiders en vooral voor dictators. Hoe mooi ze ook praten, welke beloften ze ook doen, kijk naar hun daden: als ze mensen laten vermoorden die zich verzetten tegen hun machtsdrang, als ze geweld gebruiken om hele volkeren aan hun machtsdroom te onderwerpen, dan zijn ze slecht. Dat was ook de conclusie van een Oekraïense vrouw eergisteren op de TV: toen ze zag wat er in haar land aan het gebeuren was zei ze: ‘Poetin is een slechte mens’.

Natuurlijk is het in dit geval vrij gemakkelijk om te oordelen over goed en kwaad. Door hun massale inval in een soeverein land laten de Russische leiders hun ware gelaat zien: de maskers vallen af. Maar dat is maar één kant van de medaille. Is er dan geen schuld of verantwoordelijkheid aan de andere kant? Gaat het Westen vrijuit en hebben de leiders van het Westelijk halfrond zich ook niet bezondigd aan onverantwoorde bezits- en machtsdrang in de kolonies, in Europa, in het nabije Oosten, in Azië? Daarom is er altijd een twee reflex nodig. Ook al kijk ik naar de ander, en ook al zie ik zijn fouten, toch moet ik ook naar mezelf durven kijken en me afvragen: ben ik ook niet fout op bepaalde punten?

Dat is het wat Jezus wil duidelijk maken met zijn vergelijking van de splinter en de balk. Het beschuldigen van anderen is vaak een alibi om de eigen fouten niet te moeten zien. Het beeld van de splinter en de balk toont het hypocriete aan van zo'n houding: de hypocrisie bestaat erin dat men met zijn ijver tegen het kwaad niet bij zichzelf begint. Jezus begint met een retorische vraag, een vraag waarop het antwoord duidelijk is: “Waarom kijkt ge naar de splinter in het oog van uw broeder en waarom slaat ge geen acht op de balk in uw eigen oog” (6,41)? Met die vraag wil Jezus de blik weghalen van de (relatief kleine) schuld van de medemens (de splinter), en hem richten naar de eigen enorme schuld (de balk). De mens slaagt er wonderwel in om andermans schuld te zien terwijl hij compleet blind is voor eigen schuld. Jezus wil de hoorder ertoe brengen iedere poging om zijn broeder te verbeteren op te geven. Men moet zijn broeder niet willen verbeteren. Men maakt zich daar alleen maar belachelijk mee. Men moet integendeel zelf tot bekering komen: haal eerst die balk uit je eigen oog! De aansporing om daarna de splinter uit te halen, is ironisch bedoeld. De bedoeling van de vermaning is klaarblijkelijk: hou je met je eigen zonden bezig, en niet met die van anderen.

Broeders en zusters,

Wat er deze dagen in Oekraïne gebeurt is verschrikkelijk. Oorlog is de vrucht van machtsdrang, leugenachtige retoriek en gebruik van geweld. Oorlog maakt alleen maar slachtoffers: doden, gewonden, en vluchtelingen. Paus Franciscus roept ons op om op aanstaande woensdag, Aswoensdag, te bidden en te vasten voor alle slachtoffers van de oorlog in Oekraïne. Laten we ons daar van harte bij aansluiten. Laten we mensen van vrede zijn. Laten we anderen niet al te gemakkelijk beschuldigen. Laten we ook af en toe in eigen hart kijken. Amen

Adelbert Denaux, pr.